

د افغانستان دموکراتیک جمهوریت

د عدلی وزارت

رسمی جریده

د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت اساسی اصول

اصول اساسی جمهوری دموکراتیک افغانستان

بیرق ملی و دولتی جمهوری دموکراتیک افغانستان

نشان ملی و دولتی جمهوری دموکراتیک افغانستان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

عبدالرشید آرین وزیر عدلیه !

شورای انقلابی جمهوری دموکراتیک افغانستان طی جلسه تاریخی ۲۵ حمل ۱۳۵۹ در مقر شورای انقلابی دایر و مسوده اصول اساسی جمهوری دموکراتیک افغانستان را بدخل ده فصل و شصت و هشت ماده که در جلسه تاریخی ۲۳ حمل ۱۳۵۹ شورای وزیران و در جلسه تاریخی ۲۴ حمل ۱۳۵۹ هیأت رئیسه شورای انقلابی به تصویب رسیده تحت فیصله شماره (۳) مورخه ۲۵ حمل ۱۳۹۵ تائید و تصویب نمود.

مراتب تصویب شورای انقلابی که به منظوری رئیس شورای انقلابی جمهوری دموکراتیک افغانستان رسیده و بفرمان شماره ۷۸ مورخه ۲۷ ر ۱۳۵۹ به حکومت ابلاغ گردیده بشما اطلاع و یک کاپی از اصول مذکور ارسال گردید تا در جریده رسمی نشر نمایید.

اسد الله سروری

معاون شورای انقلابی و معاون صدراعظم

جمهوری دموکراتیک افغانستان

اعلامیه تاریخی شورای انقلابی جمهوری دموکراتیک افغانستان مبنی بر تصویب و اعلام اصول اساسی جمهوری دموکراتیک افغانستان

۲۵ حمل ۱۳۵۹

شورای انقلابی جمهوری دموکراتیک افغانستان:

- به نمایندگی از تمام مردم مسلمان زحمتکش افغانستان.
- به اساس اراده واقعی و منافع کارگران، دهقانان، کسبه کاران، کوچیان، روشنفکران و سایر زحمتکشان و کلیه نیروهای دموکراتیک و وطنپرست تمام ملیتها، اقوام و قبایل کشور.
- با احترام عمیق و رعایه جدی به عنعنات تاریخی، ملی، فرهنگی و دینی مردم شرافتمند افغانستان.
- با پیروی قاطعانه از دین مبین اسلام ،
- با احترام به اعلامیه جهانی حقوق بشر ،
- با پیروی از سیاست صلح جویانه، دوستی و همکاری با تمام خلق های منطقه و جهان،

بمنظور دفاع از استقلال ملی و حاکمیت ملی، تمامیت ارضی و نظام مردمی جمهوری دموکراتیک افغانستان.

بمنظور تحکیم وحدت، اتحاد و برادری خلقها و تمام ملیت ها، اقوام و قبایل ساکن در وطن واحد مان افغانستان ،

بمنظور انکشاف پیروزمند انقلاب ملی دموکراتیک ثور و تحقق اهداف و آرمان های آن مبنی بر ایجاد جامعه نوین صلح و کار، آزادی و عدالت، برادری و برابری دموکراسی و ترقی اصول اساسی جمهوری دموکراتیک افغانستان را تصویب نشر و انفاذ آنرا از تاریخ اول ثور ۱۳۵۹ اعلام میدارد.

اصول اساسی جمهوری دموکراتیک افغانستان

انقلاب ثور ۱۳۵۷ که در ۶ جدی ۱۳۵۸ وارد مرحله نوین خود در تاریخ پر افتخار ملی افغانستان گشت، انقلابی ملی – دموکراتیک ضد فیودالی و ضد امپریالیسی را آغاز نمود، در نتیجه انقلاب ثور دولت طراز جدید جمهوری دموکراتیک افغانستان که بیانگر آرمانها و مدافع منافع دیرینه زحمت کشان و تمام خلق های کشور میباشد بوجود آمد. مردم شرافتمند و زحمتکش افغانستان در مسیر تحول انقلاب اجتماعی و قوام ملی و به پیروزی رساندن نهایی انقلاب ملی دموکراتیک و اعمار جامعه نوین که بر مبنای صلح و آزادی، ترقی و عدالت، برادری و برابری استوار است قرار گرفتند. سوق دادن افغانستان از عقب ماندگی بسوی پیشرفت اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی تحت رهبری حزب دموکراتیک خلق افغانستان، حزب طبقه کارگر و تمام زحمت کشان کشور به اساس اراده توده های وسیع مردم، احترام عمیق و رعایت جدی عنعنات ملی، تاریخی، کلتوری و دینی مردم با پیروی قاطعانه از اصول دین مبین اسلام، احترام به اعلامیه حقوق بشر بر مبنای سیاست صلحجویانه، دوستی و همکاری با تمام خلق های منطقه و جهان صورت میگیرد.

جمهوری دموکراتیک افغانستان دفاع از استقلال ملی، حاکمیت ملی تمامیت ارضی، تحکیم عمیق دست آوردهای انقلاب ثور و تحقق اهداف و ارمان های والای آن، تحکیم رشد و تکامل بیش از پیش نظام مترقی و پیشرو در جمهوری دموکراتیک افغانستان، تامین اشتراک وسیع و فعال زحمتکشان و تمام نیروهای دموکراتیک، ترقیخواه و وطن پرست کشور در تحولات انقلاب ملی دموکراتیک ضد فیودالی و ضد امپریالیستی و دفاع از وطن و انقلاب ثور را که توسط حزب دموکراتیک خلق افغانستان و شورای انقلابی صورت میگیرد، وظیفه خود میدانند.

بمنظور تحقق اهداف متذکره، شورای انقلابی جمهوری دموکراتیک افغانستان به مثابه عالیترین اورگان (مقام) قدرت دولتی کشور و ممثل واقعی آزادی اراده تمام مردم افغانستان فیصله نمود که تا زمان تصویب قانون اساسی جمهوری دموکراتیک افغانستان بوسیله لویه جرگه (شورای عالی) این اصول اساسی جمهوری دموکراتیک افغانستان منظور و نافذ گردد.

فصل اول : اساسات نظام اجتماعی، سیاسی و اقتصادی

فصل دوم : حقوق اساسی و مکلفیت های اتباع

فصل سوم : لویه جرگه (شورای عالی) جمهوری دموکراتیک افغانستان

فصل چهارم : شورای انقلابی جمهوری دموکراتیک افغانستان

فصل پنجم : شورای وزیران جمهوری دموکراتیک افغانستان

فصل ششم : اورگانهای محلی قدرت دولتی و اداره

فصل هفتم : نظام قضایی و فعالیت محاکم

فصل هشتم : خارنوالی

فصل نهم : نشان، بیرق، پایتخت

فصل دهم : احکام نهایی

فصل اول

اساسات نظام اجتماعی، سیاسی و اقتصادی

ماده اول:

جمهوری دموکراتیک افغانستان دولت مستقل و دموکراتیک تمام مردم زحمت کش مسلمان افغانستان اعم از کارگران، دهقانان، کسبه کاران، کوچیان، روشنفکران و سایر زحمتکشان و تمام نیروی های دموکراتیک و وطنپرست کلیه ملیت ها و اقوام کشور میباشد.

ماده دوم:

دولت برای رفاه و سعادت مردم خدمت نموده، زندگی صلح آمیز، مصئون و آرام، رشد همه جانبه افراد، حفظ حقوق، ملکیت، حیثیت رسوم و عنعنات ملی ایشان را تامین میکند. در جمهوری دموکراتیک افغانستان قدرت دولتی متعلق به زحمتکشان شهر و ده میباشد و توسط اورگان های کاملاً دولتی و محلی که از طریق دموکراتیک تاسیس میشود عملی میگردد.

ماده سوم:

قدرت زحمتکشان در جمهوری دموکراتیک افغانستان متکی به جبهه وسیع ملی پدر وطن است که کلیه کارگران، دهقانان، کسبه کاران، کوچیان، روشنفکران زنان، جوانان و نمایندگان تمام ملیت ها و اقوام، کلیه نیروهای مترقی، دموکراتیک و وطن پرست و سازمان های اجتماعی و سیاسی کشور را تحت رهبری حزب دموکراتیک خلق افغانستان به اساس برنامه عمومی اعمار جامعه نوین، آزاد و دموکراتیک متحد میسازد.

جبهه ملی پدر وطن موظف است تا در اتحاد تمام نیروهای خلق جهت فعالیت مشترک در تعمیم وظایف انکشاف ملی و دموکراتیک کشور، در تربیه مردم به روحیه وطن پرستانه و جلب وسیع اتباع در اداره امور دولت و جامعه مساعدت کند.

ماده چارم:

حزب دموکراتیک خلق افغانستان حزب طبقه کارگر و تمام زحمتکشان کشور، نیروهای رهبری کننده و سوق دهنده جامعه و دولت بوده بیانگر اراده و منافع کارگران، دهقانان، روشنفکران، تمام زحمتکشان و نیروهای ملی و دموکراتیک و مدافع ثابت قدم منافع واقعی تمام خلق های ساکن وطن واحد افغانستان میباشد.

حزب دموکراتیک خلق افغانستان به اساس اراده خلق افغانستان اصول انقلاب ملی و دموکراتیک را در سیاست داخلی و خارجی خویش ملاک عمل قرار داده، تعمیم تدریجی اهداف و وظایف انقلاب ثور را تعیین نموده مبارزه تمام خلق افغانستان را در ایجاد جامعه نوین، عادلانه و فارغ استثمار فرد از فرد رهبری میکند.

ماده پنجم :

در جمهوری دموکراتیک افغانستان احترام، رعایت و حفظ دین مبین اسلام تامین میشود و آزادی اجرای مراسم دینی و مذهبی برای تمام مسلمانان تضمین میگردد.

پیروان سایر ادیان در اجرای مراسم دینی و مذهبی شان که آسایش و امنیت جامعه را تهدید ننماید آزادی کامل دارند.

هیچ يك از اتباع حق ندارد از دین به مقصد تبلیغات ضد ملی و ضد مردمی و وسیله ارتکاب سایر اعمال خلاف منافع جمهوری دموکراتیک افغانستان و خلق افغانستان استفاده کند.

دولت به فعالیت های وطن پرستانه روحانیون و علمای دینی در اجرای وظایف و مکلفیت های شان کمک و مساعدت میکند.

ماده ششم :

در جمهوری دموکراتیک افغانستان فعالیت های اتحادیه های کارگری، سازمان های زنان و جوانان، انجمن های علمی، کلتوری و هنری و سایر سازمان های اجتماعی و دموکراتیک زحمتکشان که در صفوف خویش کارگران، دهقانان، کسبه کاران، روشنفکران و سایر اهالی را به مقصد بالا بردن تشکل و ارتقای فعالیت های اجتماعی و تولیدی، تعمیل اهداف و وظایف انقلاب ثور و تامین منافع خاصه ایشان متحد میسازند تشویق و پشتیبانی میشود.

ماده هفتم :

جمهوری دموکراتیک افغانستان سیاست تساوی حقوق، دوستی برادرانه و رشد همه جانبه تمام ملیت ها، اقوام و قبایل اعم از خورد و بزرگ ساکن در وطن واحد مان افغانستان را عملی ساخته به همبستگی زحمتکشان تمام ملیتها، اقوام و قبایل کشور در مبارزه به منظور تحقق اهداف و ارمان های انقلاب ثور مساعدت کرده و حقوق قانونی ایشانرا تامین و تضمین میکند.

هدف جمهوری دموکراتیک افغانستان احای عدم تساوی در سطح رشد اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی تمام مناطق کشور میباشد.

جمهوری دموکراتیک افغانستان بهترین و گرانمایه ترین آثار میراث فرهنگی و عنعنات تمام ملیتهای، اقوام و قبایل کشور را حفظ و انکشاف میدهد.

ماده هشتم :

قوای مسلح و خاندوی جمهوری دموکراتیک افغانستان از دست آوردهای انقلاب ثور، استقلال ملی وحدت و تمامیت ارضی و حاکمیت ملی کشور دفاع میکند.

دولت به منظور تقویه و استحکام قوای مسلح و خاندوی و تربیه منسوبین آن به روحیه وطن پرستی و عشق بوطن، صداقت به اهداف و آرمانهای انقلاب ثور، همبستگی بازحمت کشان سایر ممالک و به منظور تامین اشتراك منسوبین قوای مسلح در حیات اجتماعی و سیاسی و بهبود وضع مادی فامیل های ایشان تدابیر لازم اتخاذ میکند.

ماده نهم :

دولت نقش وطن پرستانه سران و ریش سفیدان و تمام اعضای قبایل کشور را که در نواحی خود صلح، برادری و آرامی را تامین و از سرحدات جمهوری دموکراتیک افغانستان دفاع میکنند، پشتیبانی به عمل می آورد و در تعمیم موثر این فعالیت نجیبانه مساعد همه جانبه را به آنان مبذول میدارد.

ماده دهم :

سیاست خارجی جمهوری دموکراتیک افغانستان بر تحکیم صلح عام و تام، انکشاف همکاری های وسیع بین المللی و حفظ منافع دولتی کشور استوار است.

اساس فعالیت سیاست خارجی جمهوری دموکراتیک افغانستان را اصول همزیستی مسالمت آمیز و سیاست عدم انسلاک مثبت و فعال تشکیل میدهد.

ماده یازدهم :

جمهوری دموکراتیک افغانستان دوستی و همکاری همه جانبه عنعنوی خود را با اتحاد شوروی و همکاری و مناسبات دوستی را با سایر ممالک اتحاد سوسیالیسی بر اصل همبستگی انترناسیونالیستی توسعه و استحکام می بخشد.

ماده دوازدهم :

جمهوری دموکراتیک افغانستان بحیث یک کشور صلح جو برای حفظ و تحکیم مناسبات دوستانه با سایر ممالک، بخصوص با ممالک همسایه و تمام ملل و دول مسلمان براساس احترام متقابل به استقلال ملی و حاکمیت ملی، تمامیت ارضی و عدم مداخله در امور داخلی یکدیگر مجدانه سعی نموده و جهت توحید مساعی مسلمانان و سایر خلق ها در تلاش عمومی برای صلح، آزادی ترقی و همکاری بین ایشان مساعدت میکند.

ماده سیزدهم :

جمهوری دموکراتیک افغانستان برای حل عادلانه و صلح آمیز تمام مسایل حل نشده موجوده بین کشور های همسایه در منطقه بر اساس اراده نیک و اصول همزیستی مسالمت آمیز صرف مساعی میکند.

ماده چاردهم :

جمهوری دموکراتیک افغانستان از مبارزه ملل و خلق های جهان برای صلح، آزادی ملی و اجتماعی دموکراسی، ترقی و بر ضد استعمار، استعمار نو و امپریالیزم، بر ضد صهیونیزم، رسیزم، فاشیسم تبعیض نژادی و اپارتاید پشتیبانی میکند.

ماده پانزدهم :

جمهوری دموکراتیک افغانستان بخاطر دفاع از صلح جهانی، در جهت خلع سلاح عمومی و قطع مسابقات تسلیحاتی، جلوگیری از توسعه اسلحه ذروی، از بین بردن پایگاه های نظامی متجاوز در قلمرو بیگانگان، انکشاف و تعمیق پروسه تخفیف تشنجات بین المللی و استقرار نظم عادلانه اقتصادی بین المللی مساعی به عمل می آورد.

در جمهوری دموکراتیک افغانستان تبلیغ جنگ ممنوع است.

ماده شانزدهم :

جمهوری دموکراتیک افغانستان منشور سازمان ملل متحد و اصول قبول شده عمومی حقوق بین المللی را احترام و رعایت کرده از فعالیت های سازمان ملل متحد مبنی بر تحکیم صلح و انکشاف همکاری های بین المللی پشتیبانی میکند.

ماده هفدهم :

در جمهوری دموکراتیک افغانستان ملکیت به اشکال دولتی (ملکیت عامه مردم) کوپراتیفی، خصوصی و ملکیت شخصی وجود دارد.

دولت تمام اشکال ملکیت قانونی را حفظ و دفاع میکند.

ملکیت منابع زیر زمینی، سایر منابع طبیعی، منابع انرژی، بانکها، موسسات بیمه، وسایل عمده تولید در صنایع ثقیله، دستگاه های مخابراتی رادیو و تلویزیون منحصر به دولت میباشد.

ملکیت عامه مردم از حمایه مخصوص برخوردار است.

دولت فعالیت شرکتی را که در آن سهم دارد تشویق، حمایه و نظارت میکند.

ماده هجدهم :

دولت رشد اقتصاد ملی را به منظور امحای عقب ماندگی اقتصادی کشور، ارتقای سطح زندگی خلق های تمام ملیت ها، اقوام و قبایل افغانستان، امحای تمام انواع استثمار و اعمار جامعه نو مطابق به آرمانهای انقلاب ثور سوق میدهد.

دولت به این منظور پلان های انکشاف اجتماعی و اقتصادی را که متکی به فعالیت سازنده و خلاق زحمت کشان است، علما طرح و تنظیم می کند.

دولت تشبثات خصوصی را تشویق، حمایه و کنترول میکند و در زمینه مساعدت مادی و معنوی مینماید.

ماده نهم :

دولت ملکیت دهقانان و سایر زمینداران را بر زمین مطابق به احکام قانون، محترم شمرده و تضمین میکند.

دولت جهت تعمیل تحولات دموکراتیک در زراعت به نفع توده های وسیع دهقانان و با اشتراك فعال ایشان تدابیر اتخاذ میکند و به دهقانان از طریق قرضه های بانکی کمک لازم مینماید. برای دریافت ماشین آلات زراعتی، تخم های بذری اصلاح شده، کود کیمیای فروش محصولات و مواد خام زراعتی مساعدت میکند. رشد و انکشاف کوپراتیف های تولیدی استهلاکی و سایر انواع آنرا در زراعت تشویق و حمایه مینماید.

ماده بیستم :

دولت برای کوچیان، قبایل و مالداران امکانات استفاده رایگان را از چراگاه ها به صورت عادلانه تضمین مینماید و برای کوچیان حق سیر آزادانه را در قلمرو کشور نیز تضمین میکند.

دولت برای کوچیان، قبایل و مالداران از طریق کمک های بلاعوض و قرضه های بانکی به شرایط با امتیاز، مساعدت لازم مینماید و سایر مساعدت ها را در راه رشد مالداران و ارتقای سطح زندگی مادی، فرهنگی و معیشتی ایشان مبذول می دارد.

ماده بیست و یکم :

جمهوری دموکراتیک افغانستان فعالیت های تولیدی کسبه کاران، اتحاد داو طلبانه ایشان را در کوپراتیف های تولیدی به منظور موثریت بیشتر سازماندهی تولید تامین مواد خام و فروش محصولات تشویق و حمایه میکند.

دولت مطابق به قانون، مصئونیت سرمایه گذاری های خصوصی را به منظور انکشاف اقتصاد ملی تضمین و اشتراک سرمایه داران ملی را در انکشاف صنایع، خدمات ترانسپورت و زراعت تشویق و حمایه میکند.

دولت با در نظر داشت منافع ملی تمام مردم افغانستان در عرصه تجارت، انکشاف تجارت داخلی و خارجی را تشویق و نظارت میکند. به این منظور دولت پرچون فروشی و عمده فروشی آزادانه را مجاز دانسته و کنترول عمومی قیم را بدوش دارد، به شرکت های تجارتي و تاجران ملی در عملی ساختن تجارت خارجی، واردات و صادرات مساعدت میکند، افزایش تولیدات و ارتقای کیفیت اموال صادراتی را تشویق و در مقابل رقابت انحصار امپریالیستی حمایت میکند.

ماده بیست و دوم :

دولت ملکیت خصوصی را مطابق به قانون حفظ و حمایت میکند. استفاده از ملکیت خصوصی علیه منافع جامعه و مردم مجاز نیست.

دولت ملکیت شخصی اتباع را که از طریق مجاز بدست آمده تضمین میکند.

قانون حق وراثت ملکیت خصوصی و شخصی را تعیین و تضمین میکند.

استملاك ملکیت خصوصی در بدل تادیه قیمت مطابق به عدالت اجتماعی و قانون مجاز است.

ماده بیست و سوم :

دولت مطابق به قانون و متکی بر اصل عدالت، انواع و اندازه مالیات را طبق عایدات شخص تعیین میکند.

ماده بیست و چهارم :

پالیسی جمهوری دموکراتیک افغانستان در ساحه انکشاف اجتماعی، فرهنگی و کلتوری بر تحکیم وحدت کارگران، دهقانان کوچیان، روشنفکران، کسبه کاران، تاجران، روحانیون و علمای وطن پرست و تمام نیروهای دموکراتیک و وطن پرست کشور تمام ملیت ها، اقوام و قبایل افغانستان، امحای بقایای مناسبات فیودالی و ماقبل فیودالی، عقب ماندگی، بیکاری، بیسوادی، فقر مرض و ارتقای سطح زندگی مادی و کلتوری هر خانواده استوار است.

به این منظور پروگرام های مبنی بر امحای کامل بیسوادی، انکشاف وسیع معارف، حفظ الصحه و تامینات اجتماعی علم و تخنیک کلتور و هنر، تربیت بدنی سپورت و خدمات معیشتی به صورت متداوم عملی میگردد.

ماده بیست و پنجم :

دولت تامین منازل مسکونی مساعد را برای زحمت کشان یکی از وظایف عمده خود می شمارد.

ماده بیست و ششم :

خانواده، مادر و طفل تحت حمایه خاص دولت قرار میگیرد، دولت در مورد صحت مادر و طفل توجه خاصی مبذول میدارد و جهت ایجاد شرایط وسیع برای زن در تحصیل، کسب مسلك و تدارك کار تدابیر لازم اتخاذ مینماید. اورگان های دولتی، سازمان های اجتماعی و مكاتب موظف اند در تربیه اطفال به خانواده ها كمك کنند.

دولت مواظبت جوانان را به عهده میگیرد، برای آنان امکانات تعلیم و آموزش مسلکی را فراهم میسازد، جهت تامین کار به آنان ایجاد شرایط مساعد جهت تربیه معنوی و اخلاقی، رشد جسمانی و اشتراك وسیع خلاق در اعمار جامعه نوین مساعدت میکند.

فصل دوم

حقوق اساسی و کفایت های اتباع

ماده بیست و هفتم :

تابعیت جمهوری دموکراتیک افغانستان برای تمام مردم افغانستان یکسان و مساوی است.

حصول تابعیت جمهوری دموکراتیک افغانستان و سلب آن توسط قانون تنظیم می گردد.

اتباع افغانستان در خارج از حمایت و پشتیبانی جمهوری دموکراتیک افغانستان برخوردارند هیچ يك از اتباع جمهوری دموکراتیک افغانستان به دولت خارجی تسلیم داده نمیشود.

ماده بیست و هشتم :

تمام اتباع افغانستان در مقابل قانون مساوی اند.

تمام اتباع افغانستان بدون در نظر داشت تعلق نژادی، ملی، قبیله‌ای زبان، جنس، محل سکونت و اقامت، دین، تحصیلات، نسب دارایی و موقف اجتماعی حقوق و مکلفیت های مساوی دارند.

تساوی حقوق اتباع در تمام شئون زندگی اقتصادی سیاسی اجتماعی و کلتوری تامین میگردد.

هیچکس نمیتواند از حقوق و آزادی های دموکراتیک علیه منافع جمهوری دموکراتیک افغانستان و حقوق سایر اتباع استفاده کند.

ماده بیست و نهم :

برای اتباع جمهوری دموکراتیک افغانستان حقوق و آزادی های دموکراتیک ذیل تامین و تضمین میگردد :

۱- حق زندگی و مصئونیت .

۲- آزادی کامل ادای مناسك دین مبین اسلام و همچنان ادای مراسم مذهبی برای پیروان سایر ادیان مطابق به قانون.

۳- حق کار. دولت جهت تامین حق کار مفید اجتماعی برای تمام مردم تدابیر اتخاذ مینماید، شرایط کار را کنترل و در مورد کار قوانین مترقی وضع و تطبیق می کند.

۴- حق وقایه صحت و تامينات اجتماعی. دولت جهت انكشاف شبکه های موسسات حفظ الصحة دولتی و در صورت امکان توسعه خدمات رایگان طبی، بهبود تامينات اجتماعی زحمت کشان در صورت از دست دادن قدرت کار و در کهن سالی و همچنین در صورت از دست دادن متکفل برای اعضای خانواده تدابیر اتخاذ مینماید.

۵- حق تحصیل. دولت جهت رشد و تکامل معارف ملی و متریقی امحای بیسوادۑ، تعلیم به زبان مادری، رشد و توسعه تعلیمات رایگان متوسطه، عالی، مسلکی و تخنیکۑ تدابیر اتخاذ میکند.

۶- آزادی فعالیت های علمی، تخنیکۑ، کلتوری و هنری مطابق به اهداف انقلاب ثور.

۷- حق بیان آزادانه و علنی فکر حق تشکیل اجتماعات و تظاهرات مسالمت آمیز و همچنین حق اتحاد وطن پرستانه در سازمان های دموکراتیک و متریقی اجتماعی.

استفاده از حقوق متذکره در چوکاتیکه نظم اجتماعی، آسایش و امنیت کشور را مختل نکند توسط قانون تنظیم میگردد.

۸- مصئونیت منزل. محریمت مراسلات، صحبت های تیلفونی، مخابرات تلگرافی و سایر انواع مخابرات به استثنای حالاتیکه در قانون پیش بینی شده است.

۹- حق شکایت. عرض حال فردی و دسته جمعی به اورگان های مربوطه دولت.

ماده سی ام:

هیچکس را نمیتوان متهم به ارتکاب جرم نمود، مگر مطابق به احکام قانون.

هیچکس را نمیتوان گرفتار و توقیف نمود مگر مطابق به احکام قانون.

هیچکس را نمیتوان مجازات نمود مگر به حکم محکمه و مطابق باحکام قانون که هنگام ارتکاب فعل مورد اتهام نافذ باشد.

متهم حق دفاع را دارد.

متهم تا زمانیکه به حکم قطعی محکمه محکوم نشده است بی گناه شناخته میشود.

جرم يك امر شخصی است و با ارتکاب آن شخص دیگر مجازات نمیگردد.

مجازات مخالف کرامت انسانی، شکنجه و تعذیب مجاز نیست.

ماده سی ویکم :

اتباع جمهوری دموکراتیک افغانستان مکلف اند قوانین، موازین سلوک اجتماعی و آداب و اخلاق انسانی را احترام و رعایت کنند. وظایف و وجایب خود را صادقانه انجام دهند. حقوق و منافع قانونی سایر اشخاص را احترام نموده و بنام شایسته تبعه جمهوری دموکراتیک افغانستان افتخار نمایند.

ماده سی و دوم :

کار مفید اجتماعی و صادقانه بر مبنای وجدان پاک وطن پرستانه وجبیه مهم و عمل پر افتخار هر تبعه مستعد بکار جمهوری دموکراتیک افغانستان است.

ماده سی و سوم :

دفاع از وطن و دست آورد های انقلاب ثور، صداقت به اهداف و آرمانهای آن و خدمت به خلق وجبیه عالی و مقدس هر يك از اتباع میباشد، خدمت در صفوف قوای مسلح جمهوری دموکراتیک افغانستان مکلفیت پر افتخار و وطن پرستانه عالی هر يك از اتباع جمهوری دموکراتیک افغانستان میباشد.

ماده سی و چارم:

جمهوری دموکراتیک افغانستان تمام شرایط را مساعد میسازد تا اتباع از حقوق و آزادی های دموکراتیک خویش طور موثر استفاده کنند.

فصل سوم

لویه جرگه (شورای عالی) جمهوری دموکراتیک افغانستان

ماده سی و پنجم :

لویه جرگه (شورای عالی) عالیترین اورگان قدرت دولتی جمهوری دموکراتیک افغانستان میباشد. ترکیب لویه جرگه طرز و ترتیب کاملاً دموکراتیک انتخاب نمایندگان خلق های افغانستان و همچنین تشکیل، صلاحیت و ترتیب فعالیت آن توسط قانون تنظیم میگردد.

انتخاب نمایندگان خلقها در لویه جرگه بر اساس رای گیری عمومی، آزاد، سری، مستقیم و مساوی صورت می گیرد.

لویه جرگه در اولین اجلاس خود قانون اساسی جمهوری دموکراتیک افغانستان را تصویب میکند.

زمان انتخابات لویه جرگه از طرف شورای انقلابی تعیین و اعلام میگردد.

فصل چهارم

شورای انقلابی جمهوری دموکراتیک افغانستان

ماده سی و ششم :

تا زمانیکه شرایط لازم جهت انتخاب آزاد و مصئون لویه جرگه (شورا یعالی) مساعد گردد شورای انقلابی عالیتزین ارگان قدرت دولتی جمهوری دموکراتیک افغانستان میباشد.

تعداد، ترکیب و انتصاب یا انتخاب اعضای جدید برای شورای انقلابی که از تمام طبقات و اقشار دموکراتیک ملی و مترقی نمایندگی نماید، به پیشنهاد هیأت رئیسه توسط شورای انقلابی تصویب می گردد.

ماده سی و هفتم :

شورای انقلابی جمهوری دموکراتیک افغانستان دارای صلاحیت های ذیل میباشد :

- ۱- تصویب فرامین و قوانین .
- ۲- تصویب پلانهای دولتی انکشاف اقتصادی و اجتماعی جمهوری دموکراتیک افغانستان و گزارشهای مبنی بر اجراات آن.
- ۳- تصویب بودجه دولتی جمهوری دموکراتیک افغانستان و گزارش های مبنی بر اجراات آن .
- ۴- تشکیل هیأت رئیسه شورای انقلابی جمهوری دموکراتیک افغانستان، شورای وزیران (حکومت) جمهوری دموکراتیک افغانستان ستره محکمه جمهوری دموکراتیک افغانستان و تعیین لوی خانونال جمهوری دموکراتیک افغانستان.
- ۵- تشکیل و انحلال وزارتخانه ها، تعیین، تبدیل و عزل اعضای شورای وزیران.
- ۶- تصویب مشی اساسی سیاست داخلی و خارجی جمهوری دموکراتیک افغانستان و تصویب پروگرام فعالیت های حکومت.
- ۷- اعلام ریفرنندم (رایگیری عمومی مردم .)
- ۸- اعلام انتخابات لویه جرگه (شورای عالی) جمهوری دموکراتیک افغانستان.
- ۹- اعلام حرب در صورتیکه جمهوری دموکراتیک افغانستان مورد تجاوز قرار گیرد و اعلان متارکه .
- ۱۰- تصویب و الغای قرارداد های بین المللی جمهوری دموکراتیک افغانستان مطابق احکام قانون.

۱۱- اجازه نشر پول.

۱۲- تشکیل کمیسیون های اختصاصی در موارد لازم.

۱۳- اتخاذ تصمیم در باره سایر موضوعاتی که تصویب شورای انقلابی را ایجاب نماید.

ماده سی و هشتم :

شورای انقلابی سال دو مرتبه دوره اجلاسیه خود را دایر میکند، دوره اول اجلاسیه شورای انقلابی در ماه سنبله و دوره دوم آن در ماه حوت دایر میگردد.

دوره اجلاسیه فوق العاده شورای انقلابی به ابتکار هیأت رئیسه شورای انقلابی یا بر اساس پیشنهاد حد اقل يك ثلث اعضای شورای انقلابی دایر میگردد.

شورای انقلابی از بین اعضای خود رئیس شورای انقلابی، معاون و یا معاونان رئیس شورای انقلابی را انتخاب میکند.

ماده سی و نهم :

جلسات شورای انقلابی باحضور حد اقل دو ثلث اعضای آن دایر میگردد.

جلسات شورای انقلابی بصورت علنی دایر میگردد مگر اینکه منافع دولت، سری بودن آنرا ایجاب نماید.

ماده چهلم :

تصویب قوانین، فرامین و سایر تصاویب شورای انقلابی به اکثریت آرای اعضاء صورت میگیرد.

قوانین و فرامین بعد از نشر در جریده رسمی نافذ میگردد مگر اینکه در متن قانون طور دیگری تصریح گردیده باشد.

قوانین و فرامین شورای انقلابی بزبانهای پشتو و دری نشر می شود و میتوان آنها را به سایر زبانهای خلقهای افغانستان نشر کرد.

ماده چهل و یکم :

شورای انقلابی جمهوری دموکراتیک افغانستان طرز العمل فعالیت های شورای انقلابی و هیأت رئیسه آنرا تنظیم میکند.

ماده چهل و دوم :

شورای انقلابی از جمله اعضای خود هیأت رئیسه شورای انقلابی را تشکیل میدهد.

هیأت رئیسه متشکل است از :

- رئیس شورای انقلابی بحیث صدر هیأت رئیسه.
- معاون و یا معاونان صدر هیات رئیسه .
- منشی و اعضاء .

هیأت رئیسه شورای انقلابی جمهوری دموکراتیک افغانستان ارگان دایما فعال شورای انقلابی میباشد.

ماده چهل و سوم :

هیأت رئیسه شورای انقلابی دارای صلاحیت های ذیل میباشد :

- ۱- تعیین تاریخ انعقاد اجلاس عادی و فوق العاده شورای انقلابی.
- ۲- تفسیر قوانین، تعمیل ابتکارات قانون گذاری و در صورت ضرورت برگزاری مباحثات عمومی مردم پیرامون مسودات قوانین.
- ۳- کنترل رعایت قوانین و فرامین در اجراءات اورگان های دولتی.
- ۴- تشکیل، تغییر و تعدیل اسم و ساحه ولایات، شهرها ولسوالی ها و علاقه داریها.
- ۵- تعیین و اعطای نشان ها و مدال ها مطابق به احکام قانون.
- ۶- عفو و تخفیف مجازات.
- ۷- منظوری تعیین، تبدیل، عزل، تقاعد و استعفا قضات صاحب منصبان قوای مسلح و مامورین مطابق باحکام قانون.
- ۸- تعیین القاب نظامی، رتب سیاسی و اعطای آن مطابق به احکام قانون.
- ۹- منظوری تعیین، تبدیل و عزل نمایندگان سیاسی و دایمی جمهوری دموکراتیک افغانستان در دول خارجه و در سازمان های بین المللی.
- اجازه افتتاح نمایندگی های سیاسی دول متحابه در کشور.
- ۱۰- اعلام حالات نظامی، اضطراری و سفر بری.
- ۱۱- حل مسائل مربوط به تابعیت و اعطای حق پناهندگی برای خارجیان مطابق قانون.
- ۱۲- اجرای سایر وظایف مطابق به احکام قانون.

ماده چهل و چارم :

تمام صلاحیت های شورای انقلابی در خلال مدت بین دوره های اجلاسیه آن به هیأت رئیسه انتقال می یابد.

ماده چهل و پنجم :

تا تعیین یا انتخاب صدراعظم، رئیس شورای انقلابی در عین زمان صدراعظم جمهوری دموکراتیک افغانستان میباشد.

رئیس شورای انقلابی دارای صلاحیت های ذیل میباشد :

۱- رهبری فعالیت های شورای انقلابی، هیأت رئیسه و شورای وزیران.

۲- قیادت قوای مسلح.

۳- قبول اعتماد نامه های سران نمایندگی های دول خارجی.

۴- توشیح قوانین، فرامین تصاویب و سایر اسناد شورای انقلابی، هیأت رئیسه و شورای وزیران.

۵- سایر صلاحیتهای مندرج قانون.

فصل پنجم

شورای وزیران جمهوری دموکراتیک افغانستان

ماده چهل و ششم:

شورای وزیران (حکومت) جمهوری دموکراتیک افغانستان عالیترین اورگان اجرائیوی قدرت دولتی بوده مرکب است از :

صدراعظم، معاون یا معاونان صدراعظم و وزراء .

شورای وزیران در اجراءات خود نزد شورای انقلابی و در خلال مدت بین دوره های اجلاسیه آن نزد هیأت رئیسه مسوول میباشد.

ماده چهل و هفتم :

شورای وزیران دارای صلاحیت های ذیل میباشد :

- ۱- -تعمیل سیاست داخلی و خارجی.
- ۲- -تقدیم طرح قوانین جهت بررسی و تصویب به شورای انقلابی و در خلال مدت بین دوره های اجلاسیه شورای انقلابی به هیأت رئیسه .
- ۳- -تصویب مقررہ و اساسنامه.
- ۴- -سازماندهی امور انکشاف اقتصاد ملی، طرح و پیشنهاد پلان های انکشاف اقتصادی و اجتماعی و بودجه دولتی و گزارش های تطبیق آن جهت منظوری شورای انقلابی و در خلال مدت بین دوره های اجلاسیه شورای انقلابی به هیأت رئیسه.
- ۵- رهبری و مراقبت فعالیتهای وزارت خانه ها.
- ۶- رهبری و مراقبت فعالیتهای اورگان های اجرائیوی محلی .
- ۷- اتخاذ تدابیر جهت تامین امنیت، نظم و آسایش اجتماعی و حفظ حقوق و آزادیهای اتباع .
- ۸- رهبری امور دفاعی کشور و تنظیم قوای مسلح .
- ۹- رهبری روابط خارجی جمهوری دموکراتیک افغانستان بشمول انجام مذاکرات و عقد قرار داد های بین المللی در حدود صلاحیت .

۱۰- معاونت و مساعدت به جمعیت العلمای دینی در پیشبرد وظایف مربوط.

۱۱- سایر صلاحیت های مندرج قانون .

ماده چهل و هشتم :

تعمیل تصاویر و سایر اسناد شورای وزیران توسط اورگان ها، موسسات و اتباع در سراسر قلمرو جمهوری دموکراتیک افغانستان حتمی میباشد.

ماده چهل و نهم :

تشکیل، صلاحیت و طرز فعالیت ادارات مرکزی و محلی توسط قانون تنظیم میگردد.

ماده پنجاهم :

در راس وزارتخانه های جمهوری دموکراتیک افغانستان، وزراء قرار دارند.

وزراء، فعالیت خود را مطابق به قانون انجام میدهند. وزراء در پیشبرد امور وزارت و انکشاف ساحات مربوط مسوولیت فردی دارند.

فصل ششم

اورگان های محلی قدرت دولتی و اداره

ماده پنجاه و یکم :

در ولایات، شهر ها، ولسوالی ها، علاقه داری ها و قریه ها جرگه های محلی (شورا های محلی) به مقصد حل و فصل تمام مسائل مربوط محل تشکیل میگردد.

طرز انتخاب دموکراتیک نمایندگان خلق در جرگه های محلی (شوراهای محلی) و سایر مسائل مربوط به تشکیل و صلاحیت ها، مسوولیت و فعالیت آنها توسط قوانین تنظیم میگردد.

ماده پنجاه و دوم :

در ولایات، شهر ها، ولسوالی و علاقه داری ها کمیته های محلی اجرائیوی قدرت دولتی تشکیل میگردد.

رئیس و اعضای کمیته محلی اجرائیوی مطابق به احکام قانون تعیین میشود.

کمیته محلی اجرائیوی دارای صلاحیت های ذیل میباشد :

۱- تامین رعایت تطبیق قوانین، فرامین، تصاویر و سایر اسناد و فیصله های اورگان های مافوق.

۲- تامین و حفظ نظم، امنیت حقوق و آزادی های اتباع.

۳- اجرای پلان های دولتی انکشاف اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی.

۴- رهبری و هماهنگ ساختن فعالیت اورگانهای تحت اثر .

۵- اتخاذ تصمیم در حدود صلاحیت.

ماده پنجاه و سوم :

اورگانهای محلی قدرت دولتی و اداری اصول کار جمعی، ابتکار جلب وسیع مردم، قانونیت و عدالت را ملاک عمل قرار میدهد.

فصل هفتم

نظام قضائی و فعالیت محاکم

ماده پنجاه و چهارم :

قضاوت در جمهوری دموکراتیک افغانستان صرف توسط محکمه به اساس اصول دموکراتیک صورت میگیرد. قضاوت توسط ستره محکمه جمهوری دموکراتیک افغانستان محاکم ولایات، شهرها، ولسوالی ها و همچنین توسط محاکم قوای مسلح صورت میگیرد.

جهت بررسی قضایای معین طبق احکام قانون، محاکم اختصاصی تشکیل میشود.

تشکیل، صلاحیت و طرز تاسیس و فعالیت محاکم توسط قانون تنظیم میگردد.

ماده پنجاه و پنجم :

ستره محکمه عالیترین اورگان قضایی جمهوری دموکراتیک افغانستان میباشد و مرکب است از رئیس، معاونان رئیس و اعضاء .

ستره محکمه طبق احکام قانون بر فعالیت قضایی محاکم نظارت و شکل واحد تطبیق قوانین را توسط محاکم تامین میکند.

ستره محکمه از فعالیت های خود به شورای انقلابی و در خلال مدت بین دوره های اجلاس شورای انقلابی به هیأت رئیسه آن گزارش میدهد.

قضات تمام محاکم توسط هیأت رئیسه شورای انقلابی تعیین میشوند.

ماده پنجاه و ششم :

رسیدگی به تمام قضایای مدنی و جزایی از صلاحیت محاکم می باشد.

قضات حین رسیدگی قضایا مستقل و صرف تابع قانون میباشند. رسیدگی قضایا و اصدار حکم توسط محاکم به اساس اصول تساوی اتباع در برابر قانون و محکمه صورت میگیرد.

در حالاتیکه قانون صراحت نداشته باشد محکمه قضایا را طبق احکام شریعت و اصول قانونیت دموکراتیک و عدالت حل و فصل مینماید.

قضایا در تمام محاکم در جلسات علنی رسیدگی میشود. حالاتیکه قضایا در جلسات سری رسیدگی میشود توسط قانون تعیین میگردد. ابلاغ حکم در تمام حالات باید علنی باشد.

ماده پنجاه و هفتم :

رسیدگی و حل و فصل قضایا در محاکم به زبانهای پشتو و دری و یا به زبان اکثریت اهالی محل صورت میگیرد. اگر طرفین دعوی زبانی را که محاکمه توسط آن صورت میگیرد ندانند حق آشنایی با مواد و اسناد دوسیه از طریق ترجمان و حق صحبت در محکمه به زبان مادری شان تضمین میگردد.

ماده پنجاه و هشتم :

تمام فیصله های محاکم بنام جمهوری دموکراتیک افغانستان صادر میگردد.

فیصله های محاکم باید مدلل باشد.

تطبیق فیصله های تنفیذی و قطعی محاکم حتمی میباشد. حکم اعدام بعد از منظوری هیأت رئیسه شورای انقلابی تطبیق میگردد.

فصل هشتم

څارنوالی

ماده پنجاه و نهم :

لوی څارنوال جمهوري دموکراتیک افغانستان رهبري فعالیت اورگان های څارنوالی کشور را بدوش دارد.

څارنوالی جمهوري دموکراتیک افغانستان سیستم واحد استوار بر اصل مرکزیت را تشکیل داده و مرکب از لوی څارنوالی و څارنوالی های ولایات، شهرها، ولسوالی ها و علاقه داری ها میباشد.

څارنوالی اختصاصی طبق احکام قانون تشکیل شده میتواند.

اورگان های څارنوالی در اجراءات خود مستقل از اورگان های محلی بوده و صرف تابع لوی څارنوال میباشد.

ماده شصتم :

لوی څارنوال و څارنوالان از تطبیق و رعایت یکسان قوانین توسط تمام اورگانهای مرکزی و محلی قدرت دولتی و اداره، موسسات دولتی مختلط و خصوصی، سازمان های اجتماعی، مسؤولین امور و اتباع نظارت میکنند.

ماده شصت و یکم :

لوی څارنوال از فعالیت های خود نزد شورای انقلابی و در خلال مدت بین دوره های اجلاسیه آن نزد هیأت رئیسه شورای انقلابی مسوول است.

لوی څارنوال بطور منظم از فعالیتهای خود و قانونیت در کشور به شورای انقلابی و هیأت رئیسه گزارش میدهد.

ماده شصت و دوم :

تا زمان تعیین لوی څارنوال صلاحیت و وظایف او به وزیر عدلیه تعلق دارد.

تشکیلات، صلاحیت و طرز فعالیت اورگان های څارنوالی توسط قانون تنظیم میگردد.

فصل نهم

نشان، بیرق، پایتخت

ماده شصت و سوم:

نشان دولتی جمهوری دموکراتیک افغانستان عبارت است از تصویر محراب و منبر بروی متن سبز، کتاب مفتوح، اشعه طلوع خورشید در بین گراری که توسط خوشه های گندم مزین با فیته های سیاه، سرخ و سبز احاطه شده و ستاره سرخ پنج گوشه که در قسمت فوقانی در بین دو انجام خوشه های گندم قرار دارد.

ماده شصت و چهارم:

بیرق دولتی جمهوری دموکراتیک افغانستان دارای سه رنگ میباشد که به شکل نوار های سیاه، سرخ و سبز از بالا به پائین افقا به اندازه های مساوی واقع شده است.

در ربع قسمت بالای بیرق از چوبه آن، نشان دولتی جمهوری دموکراتیک افغانستان قرار دارد.

نسبت عرض بیرق به طول آن یک بر دو است.

ماده شصت و پنجم:

پایتخت جمهوری دموکراتیک افغانستان شهر کابل است.

فصل دهم

احکام نهایی

ماده شصت و ششم :

تعدیل این اصول اساسی به اساس پیشنهاد هیأت رئیسه و تصویب دو ثلث اعضای شورای انقلابی صورت گرفته میتواند.

ماده شصت و هفتم :

تمام اورگان های مرکزی و محلی دولت تا زمان تشکیل اورگان های جدید دولتی که در این اصول اساسی پیشبینی شده است طبق احکام این اصول اساسی و قوانین مربوطه اجراآت می کنند.

ماده شصت و هشتم :

این اصول اساسی جمهوری دموکراتیک افغانستان مطابق اعلامیه تاریخی شورای انقلابی جمهوری دموکراتیک افغانستان با نشر آن از اول ثور سال ۱۳۵۹ نافذ میگردد و تا زمان تصویب قانون اساسی جمهوری دموکراتیک افغانستان اعتبار دارد.

فرامین، قوانین و سایر اسناد که قبل از انفاذ این اصول اساسی صادر گردیده در صورت عدم مغایرت با احکام این اصول اساسی مورد اعتبار است.